

POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI

Wydziędziczenie – kiedy można pozbawić prawa do zachowku

Wiele osób zakłada, że sporządzając testament mogą dowolnie zdecydować, komu prześlą swój majątek. W praktyce nie zawsze jest to takie proste. Polskie prawo chroni najbliższych członków rodziny poprzez instytucję zachowku. Oznacza to, że nawet jeśli ktoś zostanie pominięty w testamencie, w wielu przypadkach nadal może domagać się części spadku w formie pieniędzy.

Istnieje jednak sytuacja, w której można pozbawić taką osobę prawa do zachowku. Nazywa się to wydziędziczeniem. Wbrew powszechnemu przekonaniu nie wystarczy jednak napisać w testamencie, że ktoś zostaje wydziędziczony. Prawo dopuszcza takie rozwiązanie tylko w określonych przypadkach i pod pewnymi warunkami.

Czym właściwie jest wydziędziczenie?

Najprościej mówiąc, wydziędziczenie polega na pozbawieniu najbliższego członka rodziny prawa do zachowku. Zachówek przysługuje zazwyczaj dzieciom, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy.

Jeżeli ktoś sporządzi testament i prześlą cały majątek np. jednej osobie, pozostali najbliżsi członkowie rodziny mogą domagać się zapłaty zachowku. Wydziędziczenie powoduje, że dana osoba traci także to uprawnienie.

Trzeba jednak pamiętać, że wydziędziczenie musi zostać wyraźnie wskazane w testamencie. Nie można zrobić tego w inny sposób, np. w zwykłym piśmie czy ustnie.

Kiedy można wydziędziczyć członka rodziny?

Prawo przewiduje tylko kilka konkretnych sytuacji, w których wydziędziczenie jest możliwe. Nie wystarczy więc zwykły konflikt rodzinny czy brak kontaktu.

Jedną z takich sytuacji jest uporczywe postępowanie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. W praktyce może to oznaczać np. poważne konflikty, agresywne zachowanie wobec bliskich czy prowadzenie trybu życia, który w oczywisty sposób narusza podstawowe normy społeczne.

Drugą przesłanką jest dopuszczenie się przez członka rodziny poważnego przestępstwa przeciwko spadkodawcy albo jego najbliższemu. Może chodzić np. o przemoc, groźby czy inne poważne naruszenia prawa.

Trzecią sytuacją jest uporczywe niedopełnianie obowiązków rodzinnych wobec spadkodawcy. Najczęściej chodzi o brak pomocy w chorobie, brak zainteresowania losem rodzica czy całkowite zerwanie relacji pomimo możliwości utrzymywania kontaktu.

Ważne jest uzasadnienie w testamencie

Bardzo istotnym elementem wydziędziczenia jest wskazanie przyczyny w testamencie. Samo zdanie „wydziędziczam mojego syna” nie wystarczy.

Spadkodawca powinien napisać, dlaczego podejmuje taką decyzję, np. wskazać, że dana osoba przez wiele lat nie utrzymywała kontaktu, nie udzielała pomocy w chorobie albo dopuściła się poważnego przestępstwa.

Jeżeli w testamencie nie zostanie podana konkretna przyczyna wydziędziczenia, istnieje duże ryzyko, że w przyszłości Sąd uzna je za nieskuteczne.

Czy wydziędziczenie można podważyć?

Osoba wydziędziczona może próbować podważyć taką decyzję w Sądzie. Najczęściej dzieje się to wtedy, gdy uważa ona, że wskazana w testamencie przyczyna nie była prawdziwa albo była przesadzona—np. ktoś może twierdzić, że nie utrzymywał kontaktu z rodzicem, ponieważ sam był przez niego wcześniej odrzucony lub, że konflikt rodzinny miał zupełnie inny przebieg niż opisano w testamencie. W takich sytuacjach bardzo duże znaczenie mają dowody – dokumenty, korespondencja, zeznania świadków czy inne materiały potwierdzające rzeczywisty przebieg wydarzeń.

Wydziędziczenie to poważna decyzja

Decyzja o wydziędziczeniu często wynika z bardzo trudnych relacji rodzinnych. Warto jednak pamiętać, że jest to rozwiązanie ostateczne i wywołuje poważne skutki prawne.

Jeżeli testament zostanie sporządzony niedokładnie albo przyczyna wydziędziczenia zostanie opisana zbyt ogólnie, po śmierci spadkodawcy może dojść do długiego sporu sądowego między członkami rodziny.

Dlatego przy sporządzaniu testamentu zawierającego wydziędziczenie szczególnie ważna jest precyzja. Dokument powinien jasno wskazywać zarówno osobę wydziędziczaną, jak i konkretną przyczynę takiej decyzji.

Pominięcie w testamencie a wydziędziczenie

Sporządzenie testamentu nie zawsze pozwala na całkowitą swobodę w rozporządzaniu majątkiem. Polskie prawo chroni najbliższych poprzez instytucję zachowku, dlatego samo pominięcie kogoś w testamencie różni się drastycznie od formalnego wydziędziczenia.

WARUNKI SKUTECZNEGO WYDZIĘDZICZENIA

Zadanie realizowane przez Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Obywatelskiej CIVIS SUM, finansowane ze środków przekazanych przez Powiat Świebodziński na podstawie umowy o powierzenie realizacji zadania publicznego pn. „Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz realizacja zadań z zakresu edukacji prawnej w powiecie świebodzińskim w 2026 r.”